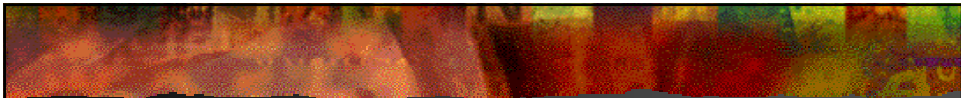

Het advies in praktijk

Werken met een ethisch stappenplan

Studiedag 23 januari 2009

Laura is 17 en heeft sedert haar geboorte een diep mentale handicap.

Meermaals per dag kent zij ernstige woede-uitbarstingen, waarbij zij zowel haar leefgroepsgenoten als zichzelf ernstig kan verwonden, en waarvoor soms overgegaan wordt tot fixatie in een prikkelarme omgeving.

Dit is zo afgesproken in het handelingsplan, samen met de ouders. Laura kon zich reeds meermaals bevrijden uit haar fixatie. Bij haar laatste ontsnappingspoging raakt ze echter verstrikt en loopt het bijna fataal af...

Laura ...

- Als hulpverlener ...
- en welzijnsvoorziening
- Tussen verantwoordelijkheid ...
- en aansprakelijkheid.

Bewust handelen : verantwoordelijkheid

- Verantwoord handelen
 - Na risicoanalyse
 - Na multidisciplinair overleg
- Procedures voor risicovolle omstandigheden
- Voorkomen van overregulering
- Interne en externe reflectie
- Bepalen eindverantwoordelijkheden
- Blijvende 'onrust'

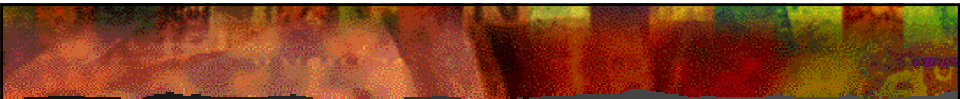
Gerust handelen : aansprakelijkheid

- Collectieve aansprakelijkheid
- Collectieve strafrechterlijke aansprakelijkheid
- Duidelijke stelling van verantwoordelijken
- Aanreiken van grenzen
- Juridische bijstand en ondersteuning

Meersporenbeleid

- Duidelijke standpunten
- Ondersteuningstrajecten (vorming – coaching) voor medewerkers
- Debat over goede praktijk van hulpverlening
- Waar nodig : handelingsprotocollen
- Structureel inbouwen van reflectie
- Integreren en verankeren

**Bijna alles wat u doet
is onbelangrijk,
maar het is erg belangrijk
dat u het doet**

***Laura is 17 en heeft sedert haar geboorte een
diep mentale handicap.***

***Meermaals per dag kent zij ernstige woede-
uitbarstingen, waarbij zij zowel haar
leefgroepsgenoten als zichzelf ernstig kan
verwonden, en waarvoor soms overgegaan
wordt tot fixatie in een prikkelarme omgeving.***

***Dit is zo afgesproken in het handelingsplan,
samen met de ouders. Laura kon zich reeds
meermaals bevrijden uit haar fixatie. Bij haar
laatste ontsnappingspoging raakt ze echter
verstrikt en loopt het bijna fataal af...***

ETHISCH STAPPENPLAN

Fase 1 : ANALYSE SITUATIE

Fase 2 : BETEKENIS/MOTIEVEN

Fase 3 : HANDELINGSALTERNATIEVEN

Fase 4 : AFWEGING WAARDEN

Fase 5 : BESLISSINGSMOMENT

Fase 1 : Analyse van de situatie

SITUATIE

BETEKENIS-MOTIEVEN

Handelingsalternatieven

WAARDEN AFWEGEN

BESLISSINGSMOMENT

STAP 1 : BESCHRIJVING FEITEN

**STAP 2 : EERSTE FORMULERING
ETHISCH PROBLEEM**

- Belang intuïtief aanvoelen
- Geen oordeel, discussie, conclusie

Fase 2 : Analyse van betekenis en motieven

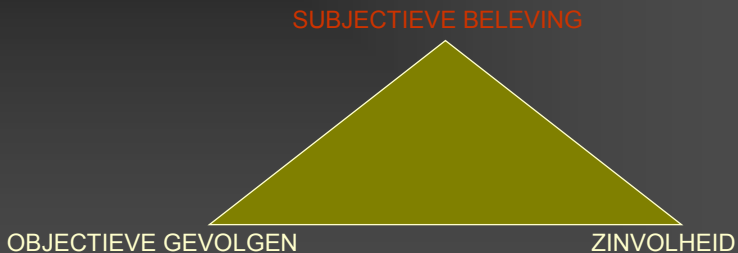

**STAP 3 : INBRENG NARRATIEVE
DIMENSIE ALLE BETROKKENEN**

**STAP 4 : ANALYSE BETEKENIS VOOR
ALLE BETROKKENEN**

**STAP 5 : HERFORMULERING VAN HET
ETHISCH PROBLEEM**

Een ethisch begeleidingsmodel

Afwegen van waarden met als uitgangspunt :
welke GROEIMOOGELIJKHEDEN zijn aanwezig

Subjectieve betekenis van gedrag

- Wat en wie vraag
- Bewuste en (on)bewuste vraag
- Plaats vraag/gedrag binnen levensverhaal
- Sociale context van gedrag

Fase 3 : Verkenning handelingsalternatieven

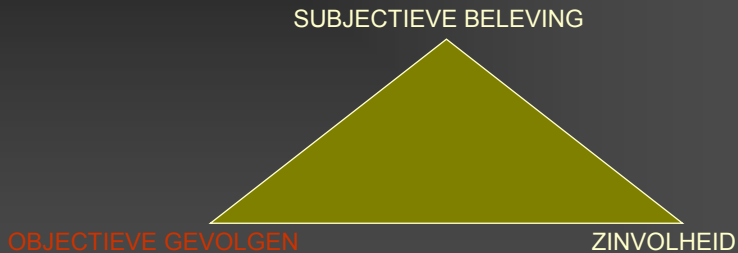

STAP 6 : Wat zijn alle mogelijke handelingsalternatieven

STAP 7 : Wat zijn gevolgen van handelingsalternatieven

STAP 8 : Beleving van de verschillende handelingsalternatieven

Een ethisch begeleidingsmodel

Obejctieve uitkomst van gedrag

- Handelen is keuzes maken
- Spanning tussen wens en realiteit
- Gevolgen van gedrag op korte en lange termijn
- Idee van « kleinste kwaad »
- Belang van grensregels

Fase 4 : Afweging van de waarden

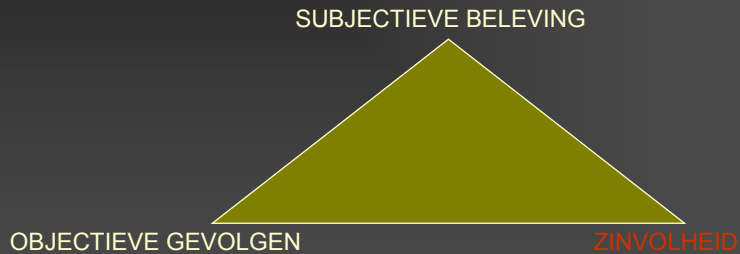
**STAP 9 : Welke WAARDEN in geding ?
Wat is het WAARDENCONFLICT ?**

**STAP 10 : Proportionele afweging
van de waarden**

Fundamentele waarden in zorg

- Vertrouwen
- Autonomie
- Zorg
- Privacy
- Waarachtigheid
- Onschendbaarheid
- Rechtvaardigheid

Een ethisch begeleidingsmodel

Afwegen van waarden met als uitgangspunt :
welke GROEIMOGELIJKHEDEN zijn aanwezig

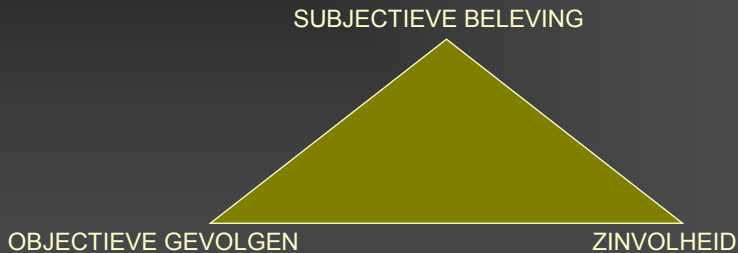
Fase 5 : Beslissingsmoment

**STAP 11 : KEUZE VOOR
HANDELINGSALTERNATIEF**

**STAP 12 : VERANTWOORDING
VAN DE BESLISSING**

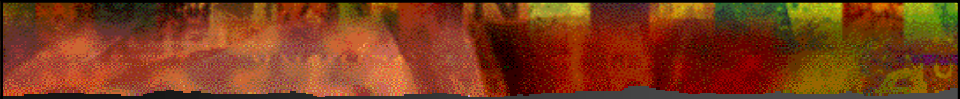
Een ethisch begeleidingsmodel

Afwegen van waarden met als uitgangspunt :
welke GROEIMOOGELIJKHEDEN zijn aanwezig

Grenzen aan stappenplan

- Niet alles vatbaar in stappenplan
- Niet altijd rechtlijnig verloop
- Niet altijd realiseerbaar binnen één sessie
- Belang achterliggend waardenkader
- Communicatief proces is wezenlijk

Laura is 17 en heeft sedert haar geboorte een diep mentale handicap.

Meermaals per dag kent zij ernstige woede-uitbarstingen, waarbij zij zowel haar leefgroepsgenoten als zichzelf ernstig kan verwonden, en waarvoor soms overgegaan wordt tot fixatie in een prikkelarme omgeving.

Dit is zo afgesproken in het handelingsplan, samen met de ouders. Laura kon zich reeds meermaals bevrijden uit haar fixatie. Bij haar laatste ontsnappingspoging raakt ze echter verstrikt en loopt het bijna fataal af...

Poëzie is en daad van bevestiging. Ik bevestig dat ik leef, dat ik niet alleen leef.

Poëzie is een toekomst, denken aan volgende week, aan een ander land, aan jou als je oud bent.

Poëzie is mijn adem, beweegt mijn voeten, aarzelend soms, over de aarde die daarom vraagt.

Of neem de branding. Stukgeslagen op de rotsen is zij niet werkelijk verslagen, maar herneemt zich en is daarin poëzie.